

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การท่องเที่ยว (Tourism) มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมประเทศตามที่ปรากฏอยู่ทั่วภูมิภาคของโลกในปัจจุบัน (Goelner & Ritchie, 2009) ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น อเมริกา ออสเตรเลีย และประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งในทวีปเอเชีย และแอฟริกา รวมทั้งประเทศไทย ที่ได้เกิดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้นำไปพัฒนาประเทศของตน (Schubert, Brida & Rizzo, 2011 : 377-385) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้กลายมาเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจโลก และได้เจริญเติบโตจนกลายเป็นอุตสาหกรรมหลักในระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน (นิตยสารส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผลักดันเศรษฐกิจไทย , 2560) จะเห็นได้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศและแก้ไขปัญหาความยากจน เนื่องจากก่อให้เกิดการจ้างงานโดยตรงและเกิดความต่อเนื่อง ทำให้สามารถกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนในแทบทุกระดับ(Wattanukuljarus & Coxhead, 2008 : 929-955)

(เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2551) ระบุว่า ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอันดับหนึ่ง โดยภาครัฐได้สนับสนุนงบประมาณจำนวนมากในการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น การคมนาคม การสื่อสาร ไฟฟ้า และประปา เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่นเดียวกับ (ฉันทิช วรรณถนอม, 2552 : 1) ระบุว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในไทยอยู่ในลำดับแรกเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้จากการส่งเสริมสินค้าออกอื่น ๆ ทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยได้เป็นพลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่แสดงบทบาทชัดเจนตลอดสามถึงสี่ทศวรรษที่ผ่านมา

จากข้อมูลแผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี พ.ศ. 2561-2565 ระบุว่า จังหวัดจันทบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ มีความโดดเด่นไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม ทั้งทะเลภูเขา น้ำตก รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และเรื่องราวน่าสนใจทรงคุณค่ากับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการสืบทอดมาช้านาน จากข้อมูลสถิติด้านการท่องเที่ยวของสำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปี 2560 พบว่า จังหวัดจันทบุรีมีผู้เยี่ยมชมเยือน จำนวน 1,943,860 คน โดยแบ่งออกเป็น นักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว และมียอดรายได้จากท่องเที่ยวทั้งหมด 7,628.47 ล้านบาท เมื่อพิจารณารายได้การท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรีย้อนหลัง 3 ปี (ปี 2558 - 2560) พบว่า มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในปี 2560 รายได้จากการท่องเที่ยวขยายตัวร้อยละ 33.80 เมื่อเทียบกับ

ปี 2559 แต่อย่างไรก็ตามแม้จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น แต่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาสำหรับการรองรับการเติบโตด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรี ทั้งการเดินทางร้านอาหาร ที่พัก และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดความหลากหลายและเน้นการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มมากยิ่งขึ้น เช่น นักท่องเที่ยวสูงอายุ นักท่องเที่ยวผู้พิการ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เป็นต้น (แผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี, 2561-2565)

ปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในอนาคตจากการคาดประมาณประชากรประเทศไทยสัดส่วนของประชากรสูงอายุ มีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 13.20 ในปี พ.ศ. 2553 และในอีก 30 ปีข้างหน้ามีแนวโน้มว่าจะมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 32.10 (มูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ, 2558) เนื่องจากคนไทยมีอายุยืนยาวขึ้น ดังนั้น การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ออกไปท่องเที่ยว จะช่วยทำให้การมีอายุยืนยาวมีความสุขทั้งทางกาย ใจ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สมชาย พหุรัตน์, 2562) (กรวรรณ สังขกร และสุรีย์ บุญญานุกพงศ์, 2558) ระบุว่า การท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ (Senior Tourism) นั้น เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญ และสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ในด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ เน้นการดูแลในด้านการเดินทาง และอาหารเป็นพิเศษ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะกับผู้สูงอายุ เช่น ห้องน้ำ ทางเดิน ทางลาด ที่นั่งพัก ในแง่การตลาด การท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุเป็นการขยายโอกาสและเพิ่มช่องทางการสร้างรายได้ให้ผู้ประกอบการ เนื่องจากนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีรายได้ในระดับหนึ่ง มาจากเงินสะสมจากรายได้ และมีเวลาหลังเกษียณอายุ จึงไม่กังวลกับการท่องเที่ยวตามฤดูกาล และสามารถใช้เวลาท่องเที่ยวอยู่ได้นานกว่านักท่องเที่ยวทั่วไป ทำให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและแผนที่ออนไลน์ได้มากขึ้น

ในการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุแล้ว แหล่งท่องเที่ยวและที่พัก สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ การเข้าถึง จำเป็นจะต้องมีความเหมาะสมและสามารถรองรับการเข้าใช้บริการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม นักท่องเที่ยวสูงอายุจะต้องมีการศึกษาข้อมูลเป็นอย่างดีเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนข้อจำกัดของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งข้อมูลที่นักท่องเที่ยวสูงอายุควรจะต้องศึกษาเพื่อเป็นการวางแผนการท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและที่พักนั้น แต่โดยส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวสูงอายุมักจะได้ไม่มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวก่อนที่จะไปยังสถานที่นั้น ซึ่งด้วยเหตุผลนี้ อาจทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ที่คาดไม่ถึง เนื่องจากนักท่องเที่ยวสูงอายุส่วนใหญ่มักจะมีปัญหาด้านสุขภาพในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาเรื่องความดันโลหิตสูง ปัญหาข้อและกระดูก ปัญหาโรคหัวใจ และโรคประจำตัวต่าง ๆ จากปัญหาด้านสุขภาพนั้น เมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเกิดอาการจากโรคประจำตัวเกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวและที่พัก อาจจะทำให้เกิดการบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้ ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวและที่พัก จึงจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการขึ้นลงที่ที่พัก ห้องน้ำที่

ออกแบบสำหรับผู้สูงอายุ เครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ และพนักงานหรือผู้ประกอบการ แหล่งท่องเที่ยวและที่พักมีความรู้ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และแหล่งท่องเที่ยวและที่พักมีตำแหน่งใกล้เคียงกับสถานพยาบาล ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวเป็นการยุ่งยากที่จะเข้าถึงข้อมูลได้ทั้งหมด และยากที่จะตัดสินใจเข้าใช้บริการรวมถึงการเข้าถึงข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต และตำแหน่งพิกัดที่แสดงอยู่บน Google Map นั้น ไม่สามารถแสดงเพื่อให้ทราบว่าแหล่งท่องเที่ยวและที่พักนั้น ๆ มีสิ่งอำนวยความสะดวกใดบ้าง เช่น ห้องน้ำที่ออกแบบสำหรับผู้สูงอายุ แหล่งท่องเที่ยวหรือที่พักมีความพร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์หรือปฐมพยาบาลเบื้องต้น ระยะห่างจากสถานพยาบาลหรือโรงพยาบาล เป็นต้น (วิทนาถ เจียรรัตน์, 2561 : 1-2)

ดังนั้น งานวิจัยครั้งนี้ได้ทำการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรีสำหรับผู้สูงอายุบนระบบแผนที่ออนไลน์ โดยจะทำการรวบรวมข้อมูล เช่น แหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหารของฝาก ข้อมูลรายละเอียดของสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สนับสนุนการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุของมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยของแหล่งท่องเที่ยวและที่พักบริเวณจังหวัดจันทบุรี จากนั้น จัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและแสดงผลในรูปแบบแผนที่ออนไลน์ ซึ่งจะช่วยตอบโจทย์ในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุและลูกหลานได้ในการวางแผนการเดินทางท่องเที่ยวและพักผ่อนที่มีความสะดวก และปลอดภัย เนื่องจากฐานข้อมูลฯ ดังกล่าวสามารถทำการค้นหาแหล่งท่องเที่ยวและที่พักตามชื่อสถานที่ ตำบล อำเภอ ประเภทของสถานที่ และระยะห่างของแหล่งท่องเที่ยวและที่พักจากตำแหน่งที่ทำการค้นหาได้ นอกจากนี้ ยังสามารถแสดงรายละเอียดข้อมูลของสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สนับสนุนการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านค้า สถานที่สำคัญ ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ เช่น มีห้องน้ำที่ออกแบบสำหรับผู้สูงอายุ แหล่งท่องเที่ยวหรือที่พักมีความพร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ ระยะห่างจากสถานพยาบาลหรือโรงพยาบาลของจังหวัดจันทบุรี เป็นต้น

2. เพื่อจัดทำเว็บแผนที่ออนไลน์แสดงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรีสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ จัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรีสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุบนระบบแผนที่ออนไลน์ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลเชิงพื้นที่ และข้อมูล

เชิงอรรถ จากการสัมภาษณ์และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตอบแบบสอบถาม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่หรือผู้ประกอบการที่พัก เป็นต้น

2. ข้อมูลประเภทของสถานที่ ในการศึกษาครั้งนี้ จะแบ่งออกเป็น 8 ประเภท ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยว ที่พัก สถานศึกษา ร้านกาแฟ ร้านของฝาก ร้านอาหาร สถานพยาบาล และสวนผลไม้

3. ในการวิจัยครั้งนี้ จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์เชิงลึก โดยข้อคำถามจะปรับปรุงมาจากข้อมูลรายละเอียดของสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สนับสนุนการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุของมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย มทท.310 : 2555 ในเรื่องการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2555 : 4-8) ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวผ่านการประเมินแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยที่ผ่านการประเมินการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญและได้ผ่านการรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ รหัสโครงการคือ RBRU-Hu15/2563 โดยมีพื้นที่ศึกษาคือ บริเวณแหล่งท่องเที่ยวและที่พักภายในจังหวัดจันทบุรีเท่านั้น

4. สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สนับสนุนการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่ทำการรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- ที่จอดรถ
- ทางลาดยาวในการขึ้นลงพื้นที่ต่างระดับ
- ห้องน้ำและห้องส้วม
- ป้ายหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่นั่งพัก
- เก้าอี้เข็น
- ยาสามัญประจำบ้านหรืออุปกรณ์ปฐมพยาบาล
- ตำแหน่งที่ใกล้หรือเชื่อมกับเครือข่ายสถานพยาบาล
- หน่วยพยาบาลหรือห้องพยาบาลในสถานที่
- การบริการเคลื่อนย้ายผู้สูงอายุ
- ลิฟต์หรือบันได
- การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต

5. กลุ่มเป้าหมายหลักที่จะนำเว็บแผนที่ออนไลน์แสดงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรีสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในการนำไปใช้ประโยชน์คือ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและครอบครัว

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ด้านสังคม ชุมชน และเศรษฐกิจ
 - 1.1 สามารถจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรีสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ
 - 1.2 สามารถจัดทำเว็บไซต์ออนไลน์แสดงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรีสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ
 - 1.3 ช่วยให้เกิดการลดระยะเวลาและช่วยในการวางแผนการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้
 - 1.4 นักศึกษาเกิดความเข้าใจ มีทักษะในกระบวนการการทำวิจัยจริง
 - 1.5 นักศึกษาได้รับประสบการณ์จริงและเรียนรู้เพื่อปรับใช้ในโครงการในอนาคต
2. ด้านวิชาการ
 - 2.1 สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาเผยแพร่ในวารสาร หรืองานประชุมวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติได้
 - 2.2 สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

กระบวนการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและผู้สูงอายุและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องการของแหล่งท่องเที่ยวและที่พักในจังหวัดจันทบุรี
2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและที่พักในเขตพื้นที่ศึกษาโดยออกสำรวจข้อมูลภาคสนาม เก็บข้อมูลตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ของสถานที่ท่องเที่ยว ที่พัก ประเภทแหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลทั่วไปของสถานที่ท่องเที่ยว ร้านค้าของฝาก และสถานที่สำคัญต่าง ๆ เช่น สถานพยาบาล โรงพยาบาล สถานีอนามัย เป็นต้น
3. นำพิกัดตำแหน่งสถานที่ท่องเที่ยว ที่พัก และข้อมูลอื่น ๆ เข้าสู่โปรแกรมทางด้าน GIS
4. ทำการออกแบบและพัฒนาฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อจัดเก็บ แสดงผลเนื้อหาและตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านค้า และสถานที่สำคัญต่าง ๆ
5. นำข้อมูลที่ได้นำเข้าสู่ฐานข้อมูล
6. ทำการทดสอบระบบผ่านบราวเซอร์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

สมมติฐานของการวิจัย

การจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและที่พักที่รองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเพื่อนำมาจัดทำแผนที่ออนไลน์ จะสามารถสืบค้นหาแหล่งท่องเที่ยวที่รองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้ และสามารถอำนวยความสะดวกในการค้นหาแหล่งท่องเที่ยวและที่พักได้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี